bežijo pred nami, posebno Angleži. Sedaj šmo se bili s tremi nasprotniki in vseeno smo jim bili kos, ker streljajo jako slabo in imajo tudi slabo municijo. Lahko rečemo, da se Avstrija in Nemčija bijeta s celo Evropo, pa smo še vedno na površju. Za sedaj dovolj. Prosim, da mi v kratkem kaj pišete, ker do sedaj nisem še ničesar dobil.

Pred bojem.

Mladenič, doma iz Št. Petra pri Mariboru, čegar pismo „Nad Srbe!“ smo zadnjič v „Slovenskem Gospodarju“ priobčili, piše svojim starišem dne 3. novembra s srbskega bojišča.

Potožiti se, kako mi gre, ne smem. Zadnjič sem Vam pisal iz Sarajeva, da odrinemo proti sovražniku, kar tudi smo. Vendar v ožjo stiko ž njim še nismo prišli, ker ga naša brigada, ki je pred nami odšla, preveč tira. Razven dve postaji, kamor smo se peljali od Sarajeva, marširamo neprenehoma od zore do mraka. Vreme je bilo hvala Bogu lepo, razen 29. okt. zvečer, ko je lilo, kot iz škafa. Včasih se me poloti domotožje. Odkritosrčno si včasih želim priti že do sovražnika. Ta želja se mi tudi najbrže kmalu izpolni. Zdaj smo v . . ., kjer imamo en dan odmora, ker konji ne morejo več naprej. Ne smete misliti, da sem nestrpen ali nepotrpežljiv. Jaz proti drugim vse lahko, oz. lažje prenašam. Pisma od vas še nisem dobil. Pisal bi vam tudi ta teden, a karte ali papirja sploh videl nisem. Danes sem pa boljše živel. Denarja imam še dovolj, ker niti za drag denar nič ne dobimo. Edina tolažba mi je, da to stanje ne bo trajalo vso večnost. Znanega obraza še nisem videl nobenega. Kako ste kaj obhajali god Vseh svetnikov? Sedaj bodem vam pisal že pogosteje. Ne jamram, a vendar pravim: Blagor njim, ki ne vedo, kaj je vojska! Ne bojevanje, ne misel na smrt, je bridko, pač pa so druge okoliščine težavne. Sedaj vsaj nekaj izkusim. Molite za-me, da bom vse voljno prenesel. Sam molit tudi nisem pozabil, kajti to je še edina tolažba na bojišču. Pripravljen sem na vse, a upam najboljše. Tudi vi se ne žalostite. Kar Bog stori, vse prav stori. Njegovo ime naj bo češčeno. Pozdravite mi vse, kakor tudi jaz vas, in vse znance pozdravljam ter ostanem vaš nepozabni sin Fr.

Dostavek: V ozki kamrici, velik 4 kv. m., samevam že pol dneva ter pišem in si žep šivljem, z mislijo na vas, na Št. Peter, na boljše čase, vobče na vse, kar me je kedaj zanimalo.

„Slovenski Gospodar“ in „Straža“ se čita tudi na bojišču.

Naš vrli somišljenik in gostilničar na Ponikvi, g. Franc Žličar, ki služi pri poljskem topničarskem polku št. , piše z gališkega bojišča svojemu prijatelju dne 5. novembra sledeče pismo:

Predragi! Pred vsemTe najprisrčnejše pozdravljam! Kakor sem Ti že poročal, sem časopise dne 29. oktobra t. l. z največjim veseljem sprejel. Ko sem jih dobil, to je bilo nekaj posebno novega in veselega v vojski, posebno za nas Slovence. Bilo je na večer. Šel sem v platneno celico, prižgal svetilko, da bi čital našega „Gospodarja“ in „Stražo.“ A kmalu je bilo vse polno tovarišev-poslušalcev. Jaz pa sem sedel na sredini (kakor kak minister zunanjih zadev) ter čital na glas.

Zvedeli smo iz listov, kako se kaj po drugih državah tepejo itd. Zelo nevoljni smo bili, ko smo čitali, da se napada čč. duhovščina radi vojskinih razmer. Sramota! Pogovarjali smo se potem o tej-le stvari ter tudi pogledali nazaj, kakšne dobrote smo tudi že mi uživali od strani duhovščine, od strani samostanov. Evo par slučajev: V Celovcu smo bili tri tedne nastanjeni v „Mariannmshof“. Bile so čč. sestre celi čas z nami izredno prijazne. Dobili smo, kar je kedo rabil, za jako mal denar. Ob slovesu so se še pa za nami solzile. Dne 20. septembra smo bili nastanjeni dva dni v samostanu jezuitov (Starawies pri Rzezowu v Galiciji). Dobili smo tam dnekrat kavo in kruh. Bilo nas je okoli 150 mož. Naš vodja je bil z njimi pri obedu itd. Ravno ta dan pa sem imel službo. Peljal sem v bližnjo tačasno bolnico dva moža od naše kolone. Tam so bile čč. sestre uršulinke zelo prijazne. Predstojnica, ki je znala nekoliko nemški, se je z menoj delj časa pogovarjala, in dobil sem prav dobro kosilce in še seboj kos kruha. Enakih slučajev pomnimo vojaki še več. Zatorej pa upam, da ne bodo tisti nasprotniki več tako govorili, ki doma za pečjo sedijo in ne vedo, kaj se po celem svetu godi. Tukajšnjih židov pa nihče ne vidi, kateri nas hočejo odreti. Vsaka obrt je v njihovih rokah. Zatorej pa prodajajo, kakor hočejo: trikrat dražje, kot je blago vredno. Žemlje so bile po 10 v, sedaj stanejo že 20 v itd.

Drugače se imam po stari navadi, samo da sem še vedno čvrst in zdrav. Hvala bodi Bogu! Več dni že ne slišim več gromenja topov. Z pismom prihajam h koncu, ponavljajoč še enkrat prisrčne pozdrave in zahvalo za časopise, za katere se Ti še priporočam, kajti „Gospodar“ in „Straža“ sta se čitala tu l tukaj v vojni na straži. Vedno še gresta iz rok v roke. Iskrene pozdrave!

Nevesta na bojišču.

(Iz pisma nekega nemškega častnika.)

Nahajamo se na Poljskem. Prebivalci se nas izogibljejo, kakor plašni psi. Če želijo česa od nas, nas ponižno prosijo. Vas, kjer se nahajam, obstoji iz zapuščenih koč, silno zanemarjenih prostorov. Dež lije neprestano, kakor da bi hotelo nebo oprati vse grehe sveta. Naši konji se pogrezajo do kolen v ilovnata tla. 45 ur smo neprestano prodirali, dokler se nismo konečno nastanili v neki vasi. Ko sem hotel odpreti vrata kmečke koče, mi skoči nasproti podčastnik silno veselega obraza. Ujel je ravnokar v gozdu s par ljudmi pol stotnije Rusov. Čakal je s svojimi vojaki, da so se mu najprej približali, nato pa pričel streljati. Stopili smo skozi nizka vrata v skromen, s svečo razsvetljeni prostor in videl sem kot prvega, na slamnici kakor spečega ležati otroško-mladega ruskega vojaka. Na licih je bil videti lahek nasmeh. Stopili smo bližje. Položil sem mu roko na čelo, a bilo je ledeno, on je mrtev. Naročil sem takoj moštvu, naj mu slečejo mokro obleko. V polukrogu smo stali naokoli. Kar naenkrat nastane nekak šum in moje hrabre vojake, ki se niso strašili nobene premoči, je popadla nekaka groza. Bratili so se izvršiti moj ukaz. Tu stopi eden izmed njih k meni in pravi: „Javljam pokorno, ruski vojak je deklica!“ To se je zgodilo leta 1914. Kakor smo izvedeli, je bila nevesta nekega ruskega častnika in se je povsod borila skupaj z njim. Dan poprej je bila zadeta v prsa in se je takoj zgrudila, mrtva na tla. Dal sem tega junaškega ženskega vojaka pokopati še istega dne. Sicer morajo mrtvi sovražniki ležati toliko časa, da imamo dovolj prilike, da jih pokopljemo in zasadimo na njihove grobove lesene križe.

Strašen dogodek na srbskem bojišču.

Warnsdorferski list „Österr. Volkszeitung“ in „Abwehr“ objavljata sledeči opis nekega s srbskega bojišča došlega ranjenca: Strašno utrujen sem došel z nekaterimi tovariši v neko srbsko vas. Poprosil sem v neki hiši za prenočišče. Drage volje so nam dali na razpolago lepo, prostorno sobo. Ko smo se v sobi naselili, zavoha neki tovariš poseben duh. Preiskali smo celo sobo in končno smo našli v neki omari dva mrtva avstrijska vojaka. O nevarnem položaju, v katerem smo se nahajali, nismo dolgo premišljevali, marveč položili smo mrtva vojaka v posteljo. Preteklo je precej časa. Med tem se ni ničesar zgodilo. Nato se skrijemo v omaro. Zopet preteče nekaj časa; kar se približajo v sobo tri ženske, med njimi neka približno 16 let stara deklica. Nas so nas opazile. Splazijo se k postelji, v katero smo položili mrtveca, misleč, da leže srbski vojaki v postelji. Zdaj smo bili o njih kvidi popolnoma prepričani, zgrabili smo podivjane ženske in jih takoj pomorili. Spali seveda to noč nismo.

Poročila, došla v sredo 18. nov.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, dne 18. novembra.

V **Karpatih** je mirno, kakor bi vladalo premirje. Predpisuje ta premirje dva mogočna gospoda: gosta megla in snežni viharji. Sicer pa se nahajajo čete na sijajni brambni črti. Sovražnik je to že tudi spoznal, kajti prostovoljno je ustavil svoje napade. Stojimo si nasproti — oko v oko. Patrulje so le 200 m oddaljene druga od druge, vendar ne streljajo.

Iz **Galicije** izvemo le toliko, da je Przemysl zopet oblegan in da se junaško brani. Dne 30. nov. je napravila trdnjavska posadka večji izpad proti severu in je pognala Ruse nazaj. Posadka je imela pri tem izpadu le malenkostne izgube.

Novi boji so se pričeli na bojni črti **Krakov—Czenstohov—Kališ—Torn.** Pri Krakovem in Kutnem so za avstrijsko-nemške čete ti boji ugodno izpadli. Zaznamovat imamo uspehe. Seveda je to le začetek, vendar ugoden začetek. Najvažnejša točka te bojne črte je pač njen južni del, kjer se razteza po pokrajini, ki je za vse tri države najvažnejša, to je gornješlezijska kotlina, kjer se nahajajo premogokopi. Vsaki izmed treh držav pripada del te kotline.

Ruski premogokopi so bili takoj začetkom vojske izgubljeni za rusko državo vsled odstopa ruske armade. To je imelo za posledico občutno pomanjkanje premoga na Ruskem-Poljskem, zlasti pa v Varšavi. To pomanjkanje se bo tem bolje čutilo po zimi, ker domači premogokopi ne zadostujejo, da bi v tem oziru pokrili vse ruske potrebščine.

V Šleziji se izkoplje 40% vsega premoga, kar se ga pridobiva v Nemčiji. Cena temu premogu znaša 250 milijonov mark na leto. Avstrijska država pokriva s šlezijskim premogom dober del svoje potrebe, zlasti na Dunaju.

Južni del nove bojne črte je torej jako važen za gospodarsko življenje vseh treh držav, da bo to imelo tudi vojnostrategične posledice za najbližnjo bodočnost. Ne moremo si niti predstavljati, kakšno neizmerno gospodarsko škodo bi povzročilo dejstvo, da bi se bojna črta potegnila preko teh pokrajin z vsemi posledicami opustošenja, katere so nam znane drugodi. Treba je torej računati s tem, da bo napela Nemčija vse sile, da bi odvrnila ta pogrom nemške države in da ostane bojna črta na mejah Ruske-Poljske.

Začetek novih bojev z Rusi.

Dunaj, dne 17. novembra opoldne.

Iz avstrijskega generalnega štaba je došlo naslednje uradno poročilo:

Naše čete, ki so prodirale iz prostora pri Krakovu, so včeraj (ponedeljek, 16. novembra) zavzele prednje utrjene sovražnikove postojanke na severni strani naše državne meje.

V prostoru pri Wolbromu in Pilici (v južno-zahodnem kotu Rusko-Poljske, severozahodno od Krakova) so došli Rusi le tako daleč naprej, da so jih dosegli streli naše artilerije. Napadi sovražne infanterije so bili povsod odbiti. Eden naših infanterijskih polkov je ujel 500 Rusov ter uplenil dva oddelka strojnih pušk.

Zmaga nemških čet pri mestu Kutno zelo ugodno upliva na celoten položaj obeh zavezniških armad.

28.000 Rusov ujetih.

Iz velikega vojnega stana se poroča:

V uspešnih bojih, ki so se vršili zadnje dni pri Wloclaweku, je padla odločitev.

Nemške čete so porazile Ruse ter jih zapodile v beg. Rusi so zbežali v južnoizhodni smeri proti mestu Kutno. Kolikor je dosedaj dognano, so v teh bojih izgubili Rusi 23.000 ujetnikov in najmanj 70 strojnih pušk, število zaplenjenih topov pa še ni znano.

Nemško-francosko bojišče

Maribor, dne 18. novembra.

Na francosko-belgijskem bojišču je bilo bojevanje v zadnjih dnevih vsled silnih viharjev in snežnih zametov, kateri so se pojavili tudi na vseh drugih evropskih bojiščih, zelo otežkočeno, deloma celo ustavljeno. Le ob francosko-belgijski meji za trdnjavi Ypern in Armentieres so se bili večji boji, v katerih sta bili obe mesti strašno poškodovani in se pričakuje vsak čas padec teh trdnjav. Tudi na ostali bojni črti so nemške čete napredovale, osobito v Argonih, kjer je padla važna francoska postojanka Vienne le Chateau, na levem nemškem krilu je pa padlo važno francosko opirališče Brule. Odločitev v velikanski borbi med nemško in francosko-angleško-belgijsko armado, ki že traja 15 tednov, pa dosedaj še ni padla.

Turčija-Rusija-Francija-Anglija.

Maribor, dne 18. novembra.

Turški sultan Mehmed Rešad je kot verski poglavar (kalif) mohamedancev proglasil „sveto vojsko“ zoper Rusijo, Anglijo in Francijo. Okoli 300 milijonov mohamedancev stoji pod njegovim kalifatom (poglavarstvom). Sveta vojska že več stoletij ni bila proglašena. Kadar se napove sveta vojska, imajo vsi mohamedanci dolžnost, da branijo svojo mohamedansko vero. V zadnjih balkanskih vojskah ni bila proglašena sveta vojska. Zdaj pa proglaša sultan, da je vera v nevarnosti. Njegov vojskovodja Enver-paša dobi zeleno prerokovo (Mohamedovo) zastavo, pod katerim znamenjem je dolžan vsak mohamedan braniti svojo vero do zadnje kaplje krvi. Enver-paša kliče v posebnem razglasu mohamedance: „Naprej, vedno naprej! Zmaga, slava, mučeništvo in raj je pred nami, za nami smrt in sramota!“ Seveda je treba počakati, ali bo imela „sveta vojska“ dovolj upliva na mohamedance, kajti verske vezi pri njih niso več tako močne kakor nekdaj.

Z bojišča se poroča, da imajo Turki v Kavkazu proti Rusom uspehe in da njih čete korakajo v Egipt na boj proti Angležem.

Slovenci!

Ker se za spodnještajerske Slovence ni ustanovil poseben vojni oskrbovalni urad, je visokorodni cesarski namestnik za Štajersko, Manfred grof Clary-Aldringen poveril z odlokom dne 8. novembra 1914 **št. 6-3395-1 g. dr. Benkoviča, dr. Korošca in dr. Verstovšeka, da skrbijo za podporo vojakov, ki izpolnjujejo na bojiščih svojo plemenito domovinsko dolžnost.** Podpisani so osnovali začasni „Slovenski odbor za podpiranje vojakov na bojišču“, ki se bode po potrebi razširil.

Prva naloga odbora je, da priredi vojakom na bojišču, zlasti spodnještajerskih polkov, kolikor mogoče prijeten Božič. Zato prosi odbor posamezнike, župnijske, občinske urade, okrajne zastope, okrajne in krajne šolske svete, društva itd., da se mu naklanjajo v ta namen darila v denarju, v zimski spodnji obleki, v cigaretah, smodkah itd.

Posebno naj se uporabi dan 2. decembra., ko je presvitli cesar pred 66 leti nastopil vlado, da se nabira za božična darila, ki se bodo poslala našim vojakom na bojišče.

Ker se morajo do 6. decembra odposlati vsa darila na bojišča, zato prosi odbor, da se ozira pri vpošiljanju na to časovno določbo. Vsaka pošiljatev, ki se bode objavila v listih, naj se naslovi:

„Slovenski odbor za podpiranje vojakov na bojišču“, Maribor, Koroška cesta št. 5,

Za odbor:

Dvorni svetnik Bedjanič, dr. Benkovič, dr. Korošec, dr. Pipuš, dr. Verstovšek.